

Rondje Westerschelde

Een maandelijkse rubriek over vogels door Eric Martejijn

Eric Martejijn (IJzendijke 1958) geniet al bijna 50 jaar van vogels langs de Westerschelde. Lees iedere maand zijn vogelverhaal om daarna zelf te gaan kijken naar het vogelparadijs tussen Cadzand en Terneuzen. Johnny du Burck (Oostburg 1968) legt op foto vast waar woorden te kort schieten.

maart 2022

Het is bruin, piept en loopt door het gras...

De Graspieper is een kleine bruine vogel, die met grote regelmaat een piep, piep-piepgeluid laat horen, terwijl hij in het korte gras van de zeedijk of een berm op zoek is naar insecten. Of je komt hem fietsend tegen met een snavel vol insecten op een paaltje of draadje naast het fietspad. Wachtend tot je voorbij bent om daarna snel de graskant in te duiken om de jongen te voeren.

'Hospiepers' broeden over heel Nederland, maar vooral toch in het noorden en zuidwesten. De huidige Zeeuwse broedpopulatie van de Graspieper telt naar schatting 8.000 tot 9.500 paren. Dat is circa 12 procent van de Nederlandse populatie.

Het grootste deel van de Zeeuwse populatie broedt nog altijd in het agrarisch gebied in een dichtheid van 3-4 paar per honderd hectare. Op plaatsen waar actief met faunaranalen wordt gewerkt ter verbetering van de leefomstandigheden van akkervogels, broeden er twee tot driemaal meer Graspiepers.

De hoogste dichtheden worden als vanouds bereikt in reliëfrijke graslanden, hoge schorren en andere open natuurgebieden zoals het Paulinaschor bij Biervliet. Dirk Verroken telde er in 2020 wel 26 paar. Hoewel nog algemeen, is de stand van de Graspieper sinds de jaren zeventig en tachtig gehalveerd. Deze aderslating kwam vooral door schaalvergroting en ontwatering en het verdwijnen van licht verruigd en reliëfrijk grasland. Opvallend is het nog steeds talrijke voorkomen op grazige (zee)dijken, waar de Graspieper vaak een van de weinige broedvogels is.

Graspieper met voer voor jongen

Foto: Johnny du Burck

Beflijster mannetjes

Foto: Johnny du Burck

Onze broedvogels overwinteren zowel in Zuid-Europa als in klein aantal in onze eigen streek. Zo werd een op 2 oktober 1994 bij Westenschouwen geringde vogel op 19 november 1995 geschoten in Marokko... 2.334 kilometer van de ringplaats.

En dan gebeurt het... als de Noord-Europese graspiepers in het voorjaar uit het westelijke Middellandse Zeegebied naar het noorden trekken en zeker als er dan oostelijke winden waaien in zuidelijk Europa... dan is het half april feest op de Telpost Breskens. Duizenden Graspiepers passeren langs de vuurtoren om de Westerschelde over te steken. Er zijn meer dan veertig dagen waarop meer dan 20.000 graspiepers langs vlogen. In 2003 en 2008 was het een ware 'muggenplaag'... bijna 400.000 vogels op 15 april 2003 en bijna 300.000 piepers op 22 april 2008. Onvergetelijke en spectaculaire dagen.

Met ruim 4,5 miljoen getelde graspiepers (1981-2020) is de Graspieper de talrijkste bij Telpost Breskens langstreckende vogelsoort.

Ga dus zeker eens kijken bij de vuurtoren. Sta op tijd op, want ze vliegen vooral de eerste drie uur na zonsopkomst.

Ook in het najaar komen ze langs, maar dan is de trek minder 'gestuwd' en dan is begin oktober een ochtend met enkele duizenden graspiepers een goede ochtend.

Pleisterende Graspiepers kun je tijdens de trek vrijwel overal zien: in graslanden, op akkers, in de duinen en in allerlei natte natuurgebieden.

De Beflijster

Als half april de telefoon gaat en iemand met zicht op een groot gazon in het buitengebied zegt: "Marteijn, ik zie een rare merel lopen", dan weet ik al bijna zeker dat hij of zij naar een Beflijster staat te kijken. Met de kenmerkende witte bef op de borst is het mannetje onmiskenbaar. De bef van het vrouwtje is minder wit en uitgesproken.

En wie het geluid kent van een keilend steentje over het ijs... - tuuk, tuuk, tuuk... - zal de Beflijster eerder ontdekken als hij plotseling wegvliegt. En ja... het wordt voorspelbaar, maar er worden gedurende de voorjaarstrek in Zeeland nergens meer Beflijsters gezien dan op Telpost Breskens. In de periode eind maart tot midden mei worden er jaarlijks vijftig tot bijna tweehonderd Beflijsters geteld. De meeste vogels trekken langs in april, vooral in de

derde week. Soms tientallen op een dag, zeker als er een oostelijke wind waait. Na 10 mei zie je in Zeeland zelden een Beflijster.

Je kunt ook pleisterende vogels vinden. In grote tuinen, bosjes, wegbeplantingen, windsingels en boomgaarden, meestal in combinatie met grasland waarop wordt gefoerageerd. Hierbij gaat het om solitaire exemplaren of kleine groepjes, die enkele dagen kunnen blijven. De meeste waarnemingen komen uit de kuststrook (zie figuur).

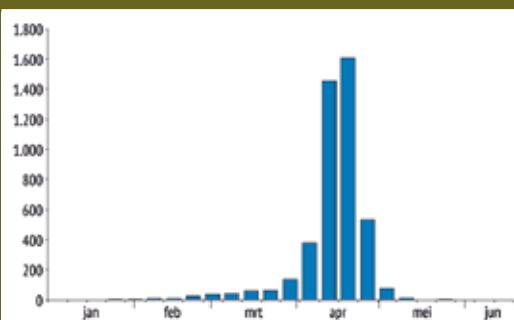
De Beflijsters die in West-Zeeuws-Vlaanderen gezien worden gaan broeden in Scandinavië. Deze vogels overwinteren in het Centraal Massief in Frankrijk, op het Iberisch Schiereiland en in het Atlasgebergte in Noordwest-Afrika.

Vroeger ging ik begin mei na mijn tellingen op de Telpost rond de middag naar de weilanden in en rond het bos van Erasmus... vaste prik. In april 2021 kon ik mijn buurman Hans Enkelaar bellen... We zagen vanuit de woonkamer drie dagen lang een mannetjes foerageren op het gras van Port Scaldis te Breskens. Waanzinnig mooi.

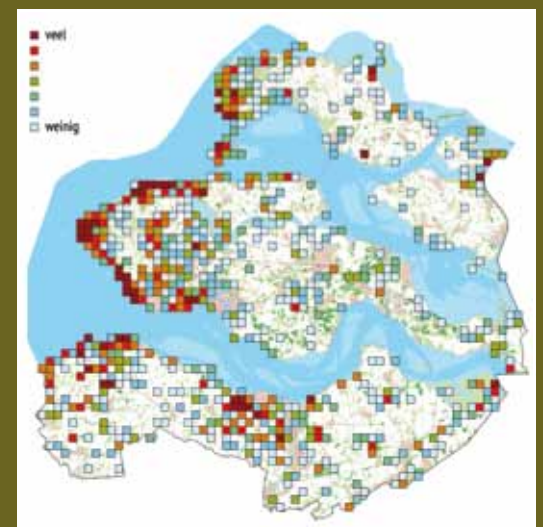
In het najaar volgen de meeste Scandinavische vogels een oostelijker gelegen trekroute, terwijl de route in het voorjaar westelijker is. Daardoor zien we in Zeeland het najaar minder vogels dan in het voorjaar. Waarnemingen van Beflijsters in de winter zijn uitzonderlijk en betreffen meestal jonge vogels.

Graspieper en Fluitenkruid Foto: Johnny du Burck

Graspieper - gemiddeld aantal per uur per standaardweek; Telpost Breskens in 1981-2020 (n=4.588.950, h=12.644) (bron: Avifauna Zeelandica 2022)

Beflijster: voorkomen per kilometerhok 1980-2020 (bron: Avifauna Zeelandica 2022)